

of converting human experiences into an order of concepts.

Conclusion

I have argued that R. Carnap in *Vom Chaos zur Wirklichkeit* uses the term “chaos” in the context of epistemological theories and that this approach to the interpretation of this term is similar to H. Rickert’s in *Die Philosophie des Lebens*. These philosophers both interpret chaos as “chaos of experiences” and seek ways to order it by mind. Moreover, I have shown that Carnap’s biography does not contradict the possibility for the philosopher to be influenced by Rickert’s ideas about chaos.

I have also argued that the ideas about Nietzsche’s or Vaihinger’s impact on Carnap’s usage of the term “chaos” are not so obvious as the thought about Rickert’s influence. First, Carnap uses the term “chaos” not in Nietzsche’s spirit of thoughts about cultural development or the “dancing star” idea. Arguably, Carnap uses the term “chaos” in Rickert’s framework of ideas about concept formation. Second, both Rickert and Carnap use the term “chaos” as an element of their binary systems of the notions: Rickert writes about “chaos” and “cosmos,” and Carnap writes about “chaos” and “reality.”

Considering the abovementioned details, I can state that there are pieces of evidence to support the hypothesis of the influence of Rickert’s ideas about chaos on the philosophy of Rudolf Carnap. The impact of Rickert’s theories on R. Carnap is a prospective area for further research that can particularly show new aspects of connections between neo-Kantianism and logical positivism.

References

Carnap, R. (1997). Intellectual Autobiography. In: Paul Schilp (Ed.). *The Philosophy of Rudolf Carnap* (pp. 3–86). La Salle, Illinois: Open Court.

Carnap, R. (1970). *Vom Chaos zur Wirklichkeit*. Unpublished Ms. Rudolf Carnap Papers, 1905–1970, ASP.1974.01, Archives of Scientific Philosophy, Archives & Special Collections, University of Pittsburgh Library System. Identifier 31735061814202. Accessed 18 August 2018.

<http://digital2.library.pitt.edu/islandora/object/pitt%3A31735061814202/viewer#page/1/mode/2up>

Diethel, C. (2003). *Nietzsche’s Sister and the Will to Power: A Biography of Elisabeth Förster-Nietzsche*. University of Illinois Press.

Kulyk, O. (2019). Chaos in Heinrich Rickert’s Philosophy. *Grani*, 22 (8), pp. 37–46.

Leinonen, M. (2016). Assessing Rickert’s Influences on Carnap. In: C. Damböck (Ed.). *Influences on the Aufbau*. Vienna Circle Institute Yearbook. Vol. 18 (pp. 213–232). Springer, Cham. DOI: 10.1007/978-3-319-21876-2_11.

Mormann, T. (2016). Carnap’s Aufbau in the Weimar Context. In: C. Damböck (Ed.) *Influences on the Aufbau*. Vienna Circle Institute Yearbook. Vol. 18. (pp. 115–136). Springer, Cham. DOI: 10.1007/978-3-319-21876-2_7.

Nietzsche, F. (1954a). *Also Sprach Zarathustra: Ein Buch für Alle und Keinen*. Vol. 2 of Friedrich Nietzsche: Werke in drei Bänden. München: Hanser.

Nietzsche, F. (1954b). *Jenseits von Gut und Böse: Vorspiel einer Philosophie der Zukunft*. Vol. 2 of Friedrich Nietzsche: Werke in drei Bänden. München: Hanser.

Nietzsche, F. (1954c). *Vom Nutzen und Nachteil der Historie für das Leben*. Vol. 1 of Friedrich Nietzsche: Werke in drei Bänden. München: Hanser.

Oliva, L. (2006). *La Validità Come Funzione dell’oggetto: Uno Studio sul Neokantismo di Heinrich Rickert*. Milano: Franco Angeli.

Rickert, H. (1922). *Die Philosophie des Lebens: Darstellung und Kritik der Philosophischen Modeströmungen unserer Zeit*. Tübingen: J. C. B. Mohr.

Vaihinger, H. (1922). *Die Philosophie des Als Ob*. Leipzig: Verlag von Felix Meiner. Accessed 18 August 2018.

<https://archive.org/details/DiePhilosophieDesAlsOb>

Vaihinger, H. (1902). *Nietzsche als philosoph*. Berlin: Reuther & Reichard.

Accessed 18 August 2018.
<https://archive.org/details/nietzschealsphi00unkngoog>

Nabatov S.

*PhD student at Kyiv International University,
Assistant Professor at the Brooklyn College
Of the City University of New York, USA*

AXIOLOGICAL APPROACH TO THE PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE THEATER ARTISTS: THE ESSENCE AND APPLICABILITY OF THE APPLICATION

Набатов Сергій Миколайович

*аспірант Київського міжнародного університету,
провідний співробітник Бруклінського інституту
Нью-Йоркського університету, США*

АКСІОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ТЕАТРАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА У США: СУТНІСТЬ ТА ДОЦІЛЬНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ

Summary. The author made a theoretical analysis of the peculiarities and essence of the axiological approach as a whole and outlined the expediency of its application in the process of professional training of future specialists in the theater arts. The article determines that the essence of the axiological approach is to define the material, cultural, spiritual, moral, and psychological values of the individual, society, and their interaction with the world in the process of historical development. The author also determined that the value priorities of the future specialist of theatrical art are an internal component of his consciousness and self-consciousness, which form the perspective of the professional activity and the model of behavior his chief characteristics. The author proved the expediency of applying an axiological approach in the professional training of future specialists in the theater arts, as it is a necessary condition for the formation of the personality of the actors and other employees of the theater industry.

Анотація. Автором здійснено теоретичний аналіз особливостей та сутності аксіологічного підходу в цілому та окреслено доцільність його застосування у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців театрального мистецтва. У статті визначено, що сутність аксіологічного підходу полягає у визначенні матеріальних, культурних, духовних, моральних, психологічних цінностей особистості, колективу, суспільства, їх взаємодія зі світом реальності, зміна ціннісно-нормативної системи в процесі історичного розвитку. Автором також визначено, що ціннісні орієнтації майбутнього фахівця театрального мистецтва – це внутрішній компонент його свідомості й самосвідомості, які формують перспективу професійної діяльності та модель його поведінки. Автором доведено доцільність застосування аксіологічного підходу в професійній підготовці майбутніх фахівців театрального мистецтва оскільки є необхідною умовою для формування цілісності особистості акторів та інших працівників театральної галузі.

Keywords: theater arts specialists, axiological approach, professional training.

Ключові слова: фахівці театрального мистецтва, аксіологічний підхід, професійна підготовка.

Постановка проблеми. Сучасна професійна підготовка фахівців різних галузей у вітчизняній системі вищої освіти визначається тенденціями гуманізації, демократизації та особистісно-орієнтованими пріоритетами у побудові освітнього процесу. Акцент зміщується зі знанневої компоненти на ціннісну. В контексті загальних тенденцій викристалізовується аксіологічний підхід, яким визначаються ціннісні орієнтації для фахівців різних спеціальностей. На окрему увагу заслуговують майбутні фахівці театрального мистецтва. Як такі, що є безпосередніми учасниками формування морально-етичних та естетичних домінант у суспільстві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання ціннісно-орієнтованої освіти майбутніх фахівців в цілому актуалізувалась у працях С. Вітвицької [1], С. Гатальської [2], Б. Дагара [11], М. Дресинш [12], І. Зязюна [4], С. Амардіп [14], П. Стерна, Т. Дієтца, Т. Абея, Дж. Гванано та Л. Калофа [15], Б. Томара [16] та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Однак як свідчить аналіз представлених у переліку праць авторів не достатньо розкритим є питання застосування та теоретичного обґрунтування аксіологічного підходу у контексті професійної підготовки майбутніх театралів (акторів театру та кіно, режисерів-постановників, продюсерів кіно та виконавчих директорів).

Зазначене обґрунтовує доцільність здійснення теоретичного аналізу аксіологічного підходу у контексті професійної підготовки майбутніх фахівців театрального мистецтва, що становить мету даної статті.

Сформульована мета визначає специфіку поетапної реалізації таких завдань аналітичного дослідження: по-перше – визначити сутність аксіологічного підходу; по-другу – окреслити основні його характеристики; по-третє –

обґрунтувати доцільність застосування його у професійній підготовці майбутніх фахівців театрального мистецтва.

Виклад основного матеріалу. Оскільки об'єктом впливу майбутнього фахівця театрального мистецтва є глядач і одна із функцій театрального мистецтва є формування ціннісних ставлень до предметів, речей, суспільства та подій навколишньої дійсності одним із найбільш актуальним підходом професійної підготовки майбутнього актора є аксіологічний. **Аксіологічний (ціннісний) підхід** – це філософське вчення про матеріальні, культурні, духовні, моральні, психологічні цінності особистості, колективу, суспільства, їх взаємодія зі світом реальності, зміна ціннісно-нормативної системи в процесі історичного розвитку. У сучасній педагогіці аксіологія є методологічною основою, яка детермінує систему педагогічних поглядів, в основі якої лежить розуміння утвердження цінності людського життя, виховання й навчання, педагогічної діяльності та освіти [5, с. 12].

Аксіологічний підхід органічно притаманним сучасній вищій освіті, оскільки орієнтований на людину як найвищу цінність. Сутність аксіологічного підходу полягає у формуванні ціннісних орієнтацій майбутнього фахівця у процесі професійної підготовки; кожний учасник освітнього процесу є активним ціннісно-мотивованим суб'єктом діяльності. Зазначимо, що з філософського підходу аксіологію – це наука про цінності, в яких представлено систему значень, принципів, норм, канонів, ідеалів, що регулюють взаємодію в певній сфері й формують компонент відносин у структурі особистості [6]. У контексті нашого дослідження, з-поміж іншого, йдеться про ствердження цінності, які формуються у майбутніх фахівців театрального мистецтва у процесі професійної підготовки, які визначатимуть систему ціннісних переконань впродовж цього періоду

професійної діяльності. Професійна підготовка майбутніх фахівців неможлива без звернення до загальнолюдських цінностей, до механізмів перетворення суспільних цінностей в особистісні, оскільки саме цінності визначають змістовий контент професійної освіти. Відмітимо, що загальнолюдські цінності і цінності професійної підготовки майбутніх фахівців театрального мистецтва завжди пов'язані із суспільством, залежать від політичних, економічних відносин у суспільстві. На думку Н. Свещинської, що обираючи певну цінність, особистість формує своєрідний довгостроковий план поведінки й визначає тривалу змістову перспективу своєї професійної діяльності та особистісної взаємодії [7]. Сформовані у свідомості людини цінності визначають значущість явищ, предметів реальної дійсності й культури як самої особистості, так і суспільства в цілому, цінності формуються під впливом зовнішніх та внутрішніх факторів особистості. Цінності професійної підготовки майбутніх фахівців театрального мистецтва викристалізуються із запитів суспільства, але водночас завжди потрібно пам'ятати, що вони (цінності) можуть формуватися шляхом масової культури, складником якої є театральне мистецтво.

Екстраполюючи аксіологічні орієнтири до професійної підготовки майбутніх фахівців театрального мистецтва американські експерти з підготовки персоналу зазначають, що особи, які безпосередньо здійснюють організацію професійної освіти мають з прогностичної точки зору, випереджувально підходити до визначення пріоритетних цінностей, обираючи ті, які будуть актуальними в майбутньому [13]. Водночас, В. Франкл зазначає, що цінності особистості не можна сформувати ані через зміст навчального предмета, ані через дидактичні методи, які використовуються у процесі професійної підготовки [8], адже ціннісні орієнтації — це відносно стійка система певних цінностей особи, що виражається у здатності суб'єкта до цілісного переживання, усвідомлення явища або предмета й здійснення вибіркової оцінної діяльності [7]. Цінності є однією з найважливіших смислових структур, які, що має найбільшу значущість для людини. В. Знаков розглядає цінності як усвідомлений зміст, здатний стати реальним мотивом життєдіяльності людини, що веде до саморозвитку [3]. Аналогічними судженнями оперують і сучасні американські дослідники професійної підготовки (Л. Алмейд, С. Браун, Р. Крейс) в рамках вивчення професійної підготовки та професійного розвитку. Так, відомий психолог, учений Д. Браун у своїх працях визначає цінності як когнітивні структури, які є основою для самооцінки та оцінки інших. Цінності також мають афективний вимір, є первинною основою цілеспрямованої поведінки і є стимулом для розвитку поведінки, пов'язаної з досягненням цілі. Цінності зображуються як більш фундаментальні риси, ніж інтереси, і було висловлено припущення,

що турбота про цінності має бути головним фактором у професійному консультуванні, не виключаючи використання інших конструкцій. Підхід, заснований на цінностях, також ґрунтується на ідеї, що кар'єрне консультування в більшості випадків повинно бути життєво-рольовим консультуванням через взаємодію між життєвими ролями та малоймовірним результатом того, що професія може задовольнити всі цінності особистості [10]. Дослідження групи вчених дозволили їм виокремити три групи цінностей у моделі професійної підготовки майбутніх фахівців: культурні (суспільні відносини, час, відношення до природи, діяльності та самоконтролю); професійні (цінності, які людина реалізує в процесі виконання професійної діяльності, та ті, які вона отримує в процесі професійної підготовки, розуміння значення результатів професійної діяльності для суспільства); та життєві (цінності, яких людина дотримується та реалізує в повсякденному житті у сім'ї, на роботі, серед друзів, у взаємовідносинах з оточуючим соціумом тощо) [9]. Це означає, що ціннісні орієнтації майбутнього фахівця театрального мистецтва — це внутрішній компонент його свідомості й самосвідомості, які формують перспективу професійної діяльності та модель поведінки.

Отже, сукупність особистісних і професійних цінностей визначає процес саморозвитку особистості, впливаючи на динаміку його протікання, і є центральним механізмом, що детермінує саморозвиток на всіх етапах особистісного і професійного становлення людини. Особистісні та професійні цінності впливають на можливі шляхи і способи саморозвитку особистості, формуючи цілі та внутрішню програму реалізації людини у професії та міжособистісному спілкуванні. Таким чином, зазначене дає підстави підсумувати, що з точки зору аксіологічного підходу професійна підготовка майбутніх фахівців театрального мистецтва у США базується на таких принципах:

1) професійні цінності є основою вибору кар'єри; кожна професія відповідає певному кластеру цінностей, обмежується ним, розширюючи спектр особистісних цінностей людини;

2) цінності мають бути прогностичними і орієнтуватися на майбутнє, бути перспективними для професійної діяльності в межах тривалого періоду;

3) у процесі професійної підготовки майбутні фахівці мають набути кластер соціально орієнтованих цінностей, які спрямовані на прийняття індивідуалізму, різноманітності, плюралізму поглядів тощо; фахівці мають навчитися формувати об'єктивну оцінку щодо своїх особистих якостей та індивідуальних особливостей та професій, яку вони здобувають з метою самореалізації;

4) професійні цінності є узагальненими для професії, але задоволення професією та розуміння

її соціальної цінності будуть різними для кожної особистості, оскільки цінності є індивідуальним і суб'єктивним утворенням;

5) якість професійної підготовки визначатиметься професіоналізмом майбутніх фахівців незалежно від кластеру цінностей сформованих у них в процесі навчання.

Здійснений аналіз дає можливість узагальнити, що застосування аксіологічного підходу у професійній підготовці майбутніх фахівців театрального мистецтва є необхідною умовою для формування цілісності особистості акторів та інших працівників театральної галузі, а відтак у контексті як компаративних так і прикладних досліджень є обов'язковим для дотримання.

Висновки і пропозиції. Отже, застосування аксіологічного підходу у професійній підготовці майбутніх фахівців театрального мистецтва забезпечує формування їхніх ціннісних орієнтацій, спрямовує на вибудову моделі особистісної та професійної поведінки, професійного розвитку та саморозвитку, усвідомлення ними власної самоцінності як майбутнього фахівця в умовах сучасного суспільства, допомагає осмислити, як будувати свою професійну кар'єру, як досягати мети стосовно оволодіння професійних знань, умінь та навичок для успішної професійної діяльності та повноцінної самореалізації. Однак запропонований підхід не вичерпує всіх аспектів професійної підготовки майбутніх фахівців театрального мистецтва і не є єдиним методологічним складником означеної підготовки. Окрім аксіологічного підходу на увагу заслуговують особистісно-орієнтований, акмеологічний, культурологічний та інші, що становитиме основу для *подальших наукових розвідок* у даному напрямі.

Список літератури:

1. Вітвицька С. С. Аксіологічний підхід до виховання особистості майбутнього вчителя // Креативна педагогіка. Наук.-метод. журнал / Академія міжнародного співробітництва з креативної педагогіки. – Вінниця, 2015. – Вип. 10. – С. 63-67.
2. Гатальська С. М. Філософія культури / С.М. Гатальська. – К.: Либідь, 2005. – 328 с.
3. Знаков В. В. Психология понимания: проблемы и перспективы / В. В. Знаков. — М: Ин-т психологии РАН, 2005. — 448 с.
4. Зязюн І. А. Педагогіка добра: ідеали і реалії: наук.-метод. посібник / Іван Андрійович Зязюн. – К. : МАУП, 2000. – 312 с. Про державну національну програму «Освіта» («Україна XXI століття») : Постанова Кабінету Міністрів України від 3 листопада 1993 р. №

896 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/896-93->

5. Коджаспірова Г. М. Словарь по педагогике / Коджаспірова Г. М., Коджаспіров А. Ю. – Москва : ИКЦ «МарТ»; Ростов-на-Дону : Издат. центр «МарТ», 2005. – 448 с.

6. Пелех Ю. В. Теоретико методичні засади ціннісно-сислової готовності майбутнього педагога до професійної діяльності: автореф. дис. ... д-ра пед. наук/ Ю. В. Пелех. — Київ: Б. в., 2010. — 36 с.

7. Свещинська Н. В. Формування ціннісних орієнтацій майбутніх учителів засобами сучасної фортепіанної музики: автореф....дис. канд. пед. наук: 13.00.04 / Н. В. Свещинська. — Кіровоград, 2005. — 20 с.

8. Франкл В. Человек в поисках смысла: сборник под ред. Л. Я. Гофмана, Д. А. Леонтьева; пер. англ. / В. Франкл. — М. : Прогресс. 1990. — 368 с.

9. Brown, D., Crace, R. K., & Almeida, L. (2006). A culturally sensitive, values-based approach to career counseling. In A. J. Palmo, W. J. Weikel, & D. P. Borsos (Eds.), *Foundations of mental health counseling* (pp. 144-171). Springfield, IL: Charles C Thomas.

10. Crace, R. K., & Brown, D. (2002). *Life Values Inventory*. Williamsburg, VA: Applied Psychology Resources. Available from <http://www.appliedpsychologyresources.com/>

11. Dagar, B.S. & Dhull, A case for Value-Oriented Education. *University News*.

12. Dracinschi, M.C. (2012). Values and beliefs in social and emotional education. *IJGE: International Journal of Global Education*, 1 (3).

13. National Staff Development and Training Association (2004). *The Code of Ethics for Training and Development Professionals in Human Services: Case Scenarios, and Training Implications*. Washington, D.C.: National Staff Development and Training Association of the American Public Human Services Association

14. Singh Amardeep, (2011), *Evaluating the Impacts of Value Education: Some Case Studies*. International Journal of Educational Planning & Administration, Research India Publications

15. Stern, P. C., Dietz, T., Abel, T., Guagnano, G. A., & Kalof, L. (1999). A value-belief norm theory of support for social movements: The case of environmentalism. *Human Ecology Review*, 6(2), 81-95.

16. Tomar, B. (2014). *Axiology in Teacher Education: Implementation and Challenges*. IOSR Journal of Research & Method in Education (IOSR-JRME), 4 (2), 51-54.